

Da li je Janis Eurofakis?

Vrijeme će pokazati, ali prije nego što to vrijeme dođe, želim da kažem par riječi o strahu u Evropi od zaraze Grčkom tragedijom.

Napisao: Vladan Čukvas

Prije više od jednog vijeka L Frank Baum napisao je čuvenu priču „Čudesni čarobnjak iz Oza“, koju većina ljudi poznaje kroz filmsku adaptaciju iz 1939 pod naslovom „Čarobnjak iz Oza“. Na prvi pogled djelo se čini kao priča za djecu, ali su neki čitaoci poput Henrija Litlfilda (Henry Littlefield) ponudili političko tumačenje knjige, gdje opisani likovi simbolički predstavljaju kako stvarne ljude tako i političke ideje i ekonomske modele koje su zastupali u to doba. Sasvim razumljivo za jednog pisca, Bauman nikada nije ostavio uputstvo za čitanje tako da je priča možda nenamjerno živjela dva života – jedan djetinje naivan i drugi, politički strog i iritirajuće uporan u svom insistiranju da nam otvori oči za istinsku stvarnost. Knjizi je možda bilo suđeno da pati od poremećaja podvojene ličnosti.

U svakom slučaju, ne želim da oživljam već odavno zamrlu debatu o vjerodostojnosti političkog tumačenja Baumanovog djela, ali činjenica ostaje da je čarobnjak iz Oza veoma stvaran lik u modernom političkom diskursu ljevice (ljevicu ovdje treba uzeti veoma široko). Velika zasluga za to nesumnjivo pripada Bilu Stilu (*Bill Still*) i njegovom izuzetno značajnom dokumentarcu „Tajna Oza“ ([“The secret of Oz”](#)).

Čarobnjak je majstor kontrole masa, koji tajnu svog majstorstva čuva za sebe. On je kralj, suveren, onaj kojeg mase slušaju sa strahopoštovanjem; ljudi su učeni da mu se bezuslovno potčinjavaju, čak i da ga vole. Međutim, u priči, baš kao i u stvarnom životu, ispostavlja se da je njegova moć stvarna samo dotle dok ljudi vjeruju u nju. Strah koji je usadio u ljude, održavajući predstavu o sebi kao o svemoćnom magu, pokazao se neosnovanim. Nikada nije postojalo ništa stvarno zbog čega su ljudi trebali da ga se plaše. Njegova moć je sve vrijeme bila iluzija koja se hranila strahovima što su ljudi pustili u svoja srca. Ljudi su, zapravo, bili obmanuti njegovim čarobjnaštvom ili su bili dovoljno tupavi da se nikada ne zapitaju niti da kritički preispitaju prave uzroke strahova koji su ih držali u stanju pokornosti. U priči je Doroti, zahvaljujući svom dobrom srcu, hrabrosti i uz malu pomoć svojih prijatelja, uključujući psa Tota, uspjela da učni upravo to i na kraju raskrinkala sve, otkrivajući svima šta je uistinu bio čarobnjak – fiat vladalacⁱ sa džepovima punim fiat novcaⁱⁱ. Sramotna prevara i lopov.

Danas, više od stoljeća kasnije, pitanje koje sebi postavljaju mnogi Grci je da li smo strašivi lav ili hrabra djevojčica Doroti. Sudeći prema posljednjim izborima, grčki narod je rekao svoje i ovo pitanje je sada proslijeđeno novo-uspostavljenoj grčkoj vladi. Ali to pitanje se nameće sa jednakom silinom kao i prije. Sjediti u sobi sa predstavnicima *trojke* nije isto kao stajati pred hiljadama pristalica koje dijele vaše mišljenje. Ulozi odjednom izgledaju mnogo veći, a teret odgovornosti osjeća se mnogo teži. Strah kuca na vrata, isti onaj strah koji je čarobjaka održavao na vlasti tako dugo. Stručnjaci sa svih strana žure da ukažu na značaj svake odluke koju bi tek izlegla grčka vlada, a posebno novi ministar finansija Janis Varofakis, mogla donijeti. Pažnja stručnjaka je posebno usmjerena na odluke koje ne bi bile u skladu sa očekivanjima velikih šefova iz Brisela.

Bilo kakva nepromišljena odluka mogla bi izazvati krizu bez presedana i u krajnju ruku dovesti do raspada Evropske Unije. Cijena toga bi za Grčku mogla biti nepodnošljiva. To je zastrašujući scenario i glavna poruka koju korporacijski mediji neprestano ponavljaju poslednjih dana, isti oni mediji koji se servilno trude da interese establišmenta prikažu kao zajedničke interese, ili čak kao nešto oksimoronsko poput teze o nužnostima ekonomske nauke. Magija velikog čarobjaka ponovo je u punom zamahu.

Mas mediji podižu tenzije, likujući istovremeno što su najednom pronašli svog negativca. U nedavnom BBS-ijevom [intervjuu](#) sa gospodinom Varufakisom, novinarka BBS-ija je u najboljem inkvizitorskom stilu pokušala da prisli gospodina Varufakisa da prizna krivicu za zločin koji se sastojao u tome što je pokušao da učini nešto za sve grke i evropljane koji su bili i još jesu pljačkani od strane banaka koje su prevelike da bi propale. Naravno, ne postoji narod niti zemlja prevelika da bi propala, bilo da se radi o Rusiji, Ukrajini, Jugoslaviji, Grčkoj, Irskoj, Španiji, Bosni i Hercegovini, Afganistanu, Argentini, Mađarskoj, Sloveniji, Siriji, Iraku, Libiji, Kubi, Venecueli - lista je predugačka. Ali kad se radi o bankama, samo u Evropi postoji zvanično četrdeset banaka koje moraju biti zaštićene bez obzira na cijenu koju poreski obveznici treba da plate za to.

Premda je gospodin Varufakis rekao u intervjuu da se sada ne radi o tome ko će prvi trepnuti, ipak sve podsjeća na završnu scenu Leoneovog filma „Loš, Rđav i Zao“ i skoro da čujem Morikoneovu muziku u pozadini. Šta će se desiti kada muzika stane? Da li će i on kao i njegovi prethodnici dobiti napad straha i izabrati produženje agonije, koja će ponovo njega ili nekog drugog grčkog ministra postaviti u istu poziciju? Ili će možda gospodin Janis uvidjeti da za razliku od svojih zajmodavaca jedini on ima prave metke u pištolju? Pitam se da li je ikada gledao „Čarobjaka iz Oza“ ili ga možda prozreo.

Da li su *trojci* preostale druge opcije osim blefiranja? Ja mislim da nisu jer i njima je pištolj uperen u potiljak. Međutim, blefiranje je gotovo, zato što imperija ima toliko pukotina i Titanik je već primio toliko vode da je sada svima postalo jasno da tone. Evropska unija je mrtvo rođen politički projekat, jer niti je zasnovan na zdravim političkim premisama niti na izvornim vrijednostima, već na interesim korporativnog kapitalizma, koji je ušao u svoju terminalnu fazu. U nekom drugom vremenu, u nekom drugom vijeku ili milenijumu, ujedinjena Evrope može vaskrsnuti na zdravim osnovama, na temeljima solidarnosti i zajedničkog dobra svih ljudi. U eri globalizacije Evropska Unija je bila ništa drugo do još jedna akvizicija velikih korporacija, koja nije ispunila očekivanja. Doduše i jeste, barem neko vrijeme, jer kako bi inače mogli objasniti radikalno produblјivanje socijalnih podijela i ekonomsku nejednakost koja je preplavila kontinent i vratila ga nekih četrdesetak godina nazad u prošlost. A sada elita bogatih više ne smatra da je Evropa vrijedna investiranja. Postoji nova igra u gradu, malo dalje prema istoku - kineska četvrt. Ona je tu već neko vrijeme. Uostalom, crikus će svakako napustiti grad, baš kao što se stado krava pomjeri malo dalje da bi paslo na zelenijem parčetu livade. To je vjerovatno jedina nužnost kapitalizma – opljačkaj, spali, uništi i idi dalje.

Postoji samo jedna ispravna stvar koju Grci mogu učiniti i u kojoj ostali treba da ih slijede – ne izvršiti dužničke obaveze (ne platiti); ubiti Euro i Evropsku Uniju u njenom sadašnjem obliku. Nadam se da će Janis biti dovoljno hrabar i povući obarač, te da će jednog dana njegovo ime biti ispravno napisano u istorijskim knjigama kao Janis Eurofakis – čovjek koji je ubio velikog čarobnjaka iz Oza.

Autor: Vladan Čukvas. Ovja članak se prvobitno pojavio u engleskoj verziji pod naslovom "Is Yanis Eurofuckis?" i objavljen je na sajtu www.vladan.dk

---

ⁱ Vladalac ukazom, a ne vrlinom, snagom ili na osnovi popularnosti. U tekstu se misli na lažnog vladaoca.

ⁱⁱ Novac po ukazu za razliku od novca koji to jeste na osnovu svojih prirodnih svojstava. Fiat novac je najčešće papirni novac i za razliku od zlata ili srebra ne smatra se pravim novcem niti tu funkciju može u potpunosti da obavlja.